

Molnár Márta

A mozaikdarabok összeállnak

Tavaly jelent meg az Argumentum Kiadó gondozásában, az Írországbán élő író, címéből is adódóan önéletírás jellegű kötete. Első rápillantásra megszerethetjük, méretében kézre álló, zsebben, kézításkában velünk lehet, a könyv borítója sokatmondó és olyan képzelettársításokat idéz, melyek a mű elolvasására indítanak. De mit gondoljunk a címről? Mintha a szerző nem akarná rögtön felfedni, hogy itt bizony önéletrajzot kapunk, a tartózkodás és az önvallomás közti feszült mozgásban mesél egy ember életéről, aki történetesen egy magyar író, akinek sorsfolyama a 20. század 30-as éveitől átível a 21. századba. Kabdebó Tamás korán elhatározta, író lesz. És micsoda képtelen világ az, ahol valaki úgy lehet magyar író, hogy elhagyja hazáját?

A történet szilárd alapról indul: paradicsomi gyerekkor, melyhez a háttérrel a Baja-vidék adja, ahol a kisfiú megtanul mindent, amire később szüksége lesz, megtanulja a tájat, az ott élő embereket, megismeri a legnagyobb boldogságot és a legnagyobb fájdalmat, a Duna fölötti tündöklő égboltot és a szurokfekete éjszakát. És megtanul egy olyan nyelvet, melyen megírja majd legnagyobb regényét, megtanul „Dunául”. Amikor elhagyta Magyarországot, ebből a tájból lépett ki, egy politikai dráma hatására, de a táj sohasem lépett ki belőle. Szerzőnk érzelmei is „Dunául” szólalnak meg: „A Temze hullámai a Dunára emlékeztettek, a folyóra, mely hazámon és szívemen keresztül folyt.”

A könyv legszemélyesebb, leglíraibb fejezetei a gyermekkorról vallanak. A gyermekkor paradicsomából kilépve

– kiüzve? – új élmények, új tapasztalások következnek. Iskolák, egyetemi évek, börtön, küzdelem a megélhetésért, lemerülés az akkori Magyarország mélyvilágába, villanszerelő tanonc a Csepeli Vasművekben, bányász Komlón; mindent megkapott, jót és rosszat, hogy felkészülhessen a tudatosan vállalt hivatásra. Magát könyv- és írásközpontú embernek nevezi. Ez azt is jelenti, hogy megfigyel, értelmez és kételyekkel telítve vívódik. „A kételyektől a szüntelen cselekedet menti meg az embert.” – mondja egy helyen. Számára a cselekedet az írás.

A forradalom Kabdebó Tamás életútját is megtörte és egy új ösvényre térítette, mely tágas úttá szélesedett. 1956 decemberében megérkezett Angliába. Az ott eltöltött években egy munkamániás fiatalember hihetetlenül sokoldalú tevékenysége bontakozik ki: egyetemi tanulmányok, cikkek, esszé írása, magyar költők verseinek fordítása, irodalmi vállalkozások, és mindez könyvtárosi munkája mellett.

Kimeríthetetlen szellemi energiák mozgatják, mintha a cél, a lét abszurdumának leküzdése (kicsinységünk, teremtettségünk, halálunk) az önmegvalósítás útján lenne csak elérhető. Nagy utazásokat tesz, 1969-72 közt Georgetownban, Guyanában az egyetemi könyvtár igazgatója, előadásokat tart számtalan országban. 1975-ben egy csodálatos életút-jelkép Duna-út, egy kenuban levez a Duna forrásától Bajáig. Melkben, „ezen a szent ponton határozta el, hogy regénytrilógiát írok a Dunáról.” A *Danubius Danubia* folyamregényben minden benne van, ami a Duna-menti történelemről, az egymást váltó nemzedékek sorsáról elmondható.

A Manchester Egyetem könyvtárosaként eltöltött kilenc év után 1983-ban új otthonot talált Írthonban, a Maynooth Egyetem főkönyvtárosa lett. Kabdebó Tamás most már teljes foglalkozású, szabadúszó író. Három nyelven megjelent negyven könyve után most megrajzolta *Életút*-ját. Érdekes és változatos ez az élet, s az író fölteszi a kérdést: „De érdekes lenne-e az élet próbák és küzdelmek nélkül?”

A legbelsőbb világát érintő kérdésekről a prózaíró szűkszavú tartózkodással vall. De elolvasva a könyvet, az olvasóban fölmerül a kérdés, Kabdebó Tamás igazán regényíró és tudós? Mert a könyv végén megszólal a költő – aki minden könyve mélyén ott rejtőzik – és névadó szentjéhez, Szent Tamáshoz fordul: „Hitetlen apostol: hited az ajándék.”

Kabdebó Tamás testamentuma szinte minden mozzanatra megadja a választ, egy élet minden részlete, darabkája, minden tett és szó, minden találkozás és választás a helyére kerül, a kis mozaikszemecskékből összeáll a kép. A prózából és költészetből létrejön az egyensúly, a harmónia. És nézzük meg újra a könyv borítóján a képet. Kabdebó Tamás, ha nem író és költő lenne, talán festő szeretne lenni?

(Kabdebó Tamás: *Életút*. Argumentum Kiadó, 2007)